

FYLKESRÅDSNOTAT

FYLKESRÅDSSAK NR.: 89/10

Løpenr.: 12208/10
Saknr.: 03/3500-14
Ark.nr.: X10SAKSARKIV
Dato: 11.05.2010

Til: Fylkesrådet
Fra: Fylkesrådsleder

HØRINGSUTTALELSE - LOKALISERINGSALTERNATIVER FOR FORSVARETS NYE KAMPFLY

...

Bakgrunn:

I løpet av 2010 tar regjeringen sikte på å legge frem en anbefaling om lokalisering av Forsvarets nye kampfly – F 35 Joint Strike Fighter for Stortinget. Forsvarsdepartementet (FD) foretar et utredningsarbeid for å etablere beslutningsgrunnlag for en anbefaling av lokaliseringsløsning.

Troms fylkeskommune har mottatt høringsbrev fra Forsvarsdepartementet datert 19.03.10 vedrørende lokaliseringsalternativer for ny kampflybase (jfr vedlegg), samt høringsnotat i form av utredningsrapport datert 17.03.10. Høringsfrist er **19. mai 2010**.

Dagens to kampflybaser – Ørlandet og Bodø er vurdert i utredningsrapporten, samt alternativet Evenes. I tillegg er ulike tobasekombinasjonsløsninger vurdert. Rapporten inneholder ingen anbefalinger om hva som bør velges, men er en sammenfatning av de vurderinger som foreligger pr mars 2010 mht egnethet og vesentlige konsekvenser i forhold til de ulike alternativer.

FD mener at selv om rapporten ikke gir et komplett og tilstrekkelig beslutningsgrunnlag om saken, belyser den tilstrekkelig til at rapporten kan tjene som utgangspunkt for høring og offentlig dialog om saken.

Tidligere behandlinger:

Troms fylkesting fattet den 02.01.08 følgende uttalelse angående Evenes som kampflybase:

... ” Troms Fylkesting registrerer at debatten rundt lokasjon av Norges fremtidige kampflybase har fått nye momenter de siste ukene. Troms Fylkesting vil derfor poengtere viktigheten av de operative hensyn og de militærfaglige argumentene i saken, og henstiller om at disse blir tillagt avgjørende vekt ved avgjørelsen om lokasjon for ny hovedflystasjon. I tillegg ser det ut til at de nye momentene i saken, så som støy, miljø og økonomi vil peke i samme retning som de rent operative hensyn og militærfaglige argumentene. Med denne bakgrunn anser Troms Fylkesting Evenes flystasjon som det beste alternativet, og gir sin støtte til lokasjon av fremtidig hovedflystasjon ved denne. Troms Fylkesting ber Fylkesråden arbeide intensivt videre opp mot Storting og Regjering med vårt standpunkt i denne saken... ”(Oppfølgingsdebatt, Fylkesrådsleders tale)

Sammendrag av utredningsrapporten

I St prp. nr 48 (2007-2008) trekkes det opp nye hovedprinsipper og hensyn for videre utvikling av struktur og organisering i forsvarsektoren. Disse er:

- Langsiktig balanse mellom Forsvarets operative struktur, styrkeproduksjon, baser og støttevirksomhet
- Mer kostnadseffektive løsninger for sektorens samlede aktivitet
- Forsvarets virksomhet skal konsentreres i noe større grad enn i dag
- Endringer i basestrukturen må ivareta hensynet til langsiktig fleksibilitet.

Når det gjelder base- og organisasjonsstrukturen i Forsvaret videre, vil operative hensyn være retningsgivende, sammen med ovennevnte prinsipper.

Rapporten trekker frem at Luftforsvarets basestruktur er preget av kostnadskrevende spredning av virksomheten, noe som vil trekke ressurser på bekostning av Forsvarets operative evne. Det legges derfor opp til at Luftforsvaret bør opprettholde bredden av sine kapasiteter, men konsentrert til færre baser og at like fagmiljøer samlokaliseres der det er rasjonelt. Gjennomføring av styrkeproduksjon og evne til å gjennomføre operasjoner er overordnede målsetninger for vurderingene.

Rapporten skal utrede alternativer når det gjelder basevalg for Luftforsvarets nye kampfly og vurdere egnethet, klarlegge vesentlige konsekvenser og kostnadsberegne alternativene i forhold til valg av lokalisering. Ambisjonsnivået for kampflyvåpenet er at man skal ha 15 minutters beredskap døgntilgjengelig fra hensiktsmessige baser i Norge, og kunne fasilitere for samøvelser med allierte styrker. I rapporten regnes ikke tilgang på skytefelt som en styrende variabel og vurderes dermed ikke.

Når det gjelder kampflybasenes kapabilitet til å produsere tilstedeværelse og rask utrykning (QRA), viser rapporten at ingen av enbaselokaliseringsalternativene vil kunne dekke hele landet tilfredsstillende. Rapporten påpeker at de fleste slike oppdrag erfaringsmessig oftest utløses i nordområdene:

”Av hensyn til reaksjonstid og dekningsområdet er det derfor lagt til grunn at dette oppdraget løses med utgangspunkt fra en base i nord, dvs. Andøya, Bardufoss, Bodø eller Evenes” (side 14).

Flyavstand i mellom de ulike basene anslås til:

Fra	Til	Ca. avstand	Ca. flytid
Ørland	Bodø	240 nm	25 min
Ørland	Evenes	340 nm	37 min
Bodø	Evenes	100 nm	12 min

På disse punktene mener rapporten derfor en tobaseløsning vil gi fortrinn, med en base i nord og en i sør, for å få best mulig responstid og dekningsgrad, selv om en enbaseløsning med et QRA-detasjement (liten ”utrykksbasedel”) til en viss grad vil kunne kompensere for dette. En løsning med bare Ørlandet som base ses som ikke dekkende i forhold til dette. Ved styrkeproduksjon anses også en tobaseløsning som fordelaktig om disse basene må forholde seg til sivil trafikk på fasilitetene.

Når det gjelder innflyvingstekniske forhold påpekes det at Evenes kan ha topografiske forhold som begrenser dette noe, dette vil også påvirkes av valg av innflygingsteknologi, og være mindre vesentlig ved en tobaseløsning. Når det gjelder samøvelser med allierte styrker, anses det i rapporten som at en tobaseløsning der Ørlandet inngår, vil ha en liten fordel. Ørlandet har dessuten funksjon som fremskutt lokasjon for AWACS-fly og som forhåndslager for det amerikanske marinekorpset, mens Bodø har COB-lagre for det amerikanske luftforsvaret.

Spesielt om Evenes som enebase.

Rapportens vurdering av Evenes som enebase trekker frem at Evenes vil gi en tilfredsstillende reaksjons- og holdetid i det som i dag er de mest aktuelle operasjonsområder. Men flyoperative begrensninger ved Evenes som alternativ vurderes til å ha betydelige ulemper ved seg. Evenes vurderes også i rapporten til å ha begrensninger med hensyn til tilgang på luftrom. I forhold til allierte øvelser, vil også innflygingen til Evenes være en utfordring. Når det gjelder luftrom for trening er det sivil trafikk over land som er av begrensende betydning. Imidlertid vil det kunne brukes noenlunde samme øvelsesløsning som Bodø har, noe som regnes som tilfredsstillende i rapporten.

Evenes vurderes i rapporten som meget utfordrende i henhold til personell og kompetansemessige forhold. Rapporten hevder det vil foreligge et betydelig kompetansetap i en overgangsperiode og det vil være betydelige utfordringer i forhold til rekruttering.

Evenes fremstår som robust i forhold til støy, men med noe behov for avbøtende tiltak, men ikke i samme omfang som Ørlandet og Bodø. Sysselsettingsmessig og befolkningsmessig vil Evenes som alternativ gi et stort løft til regionen. Imidlertid vil det også gi reduksjon eller nedleggelse i Bodø og Ørlandet.

Når det gjelder konsekvenser for samisk kultur og samfunn i området, vurderes disse som negative, men ved gjennomføring av avbøtende tiltak, vil dette være av begrenset karakter.

Rapporten fremhever tre forhold som begrenser Evenes som enebase: Mangel på presisjonsinnflyging, tilgang til luftrom over land og personellmessige aspekter.

Kostnadmessig anslås det at Evenes som enebase vil koste 7,4 mrd å bygge om, noe som er 1 mrd billigere enn Bodø, og 1,7 mrd dyrere enn Ørlandet.

Tobaseløsninger:

Alternativet Ørlandet-Bodø vurderes i rapporten som det beste alternativet av tobaseløsningene, mht. kapabilitet og gjensidig utfylling i forhold til vurderingskriteriene. Her gjennomgås de alternativene der Evenes inngår.

Evenes-Ørland som tobaseløsning

Evenes-Ørland vurderes i rapporten som godt egnet for operasjoner og tilfredsstillende for styrkeproduksjon. Ørland og Evenes utfyller hverandre gjensidig på disse forholdene. Også her vurderes manglende innflygingssystemer ved Evenes å være noe begrensende, men ikke i samme omfang som i en enebaseløsning.

I rapporten vurderes det som noe kompetansemessig utfordrende at en eventuell flytting fra Bodø vil innebære kompetansetap, samt noen rekrutteringsmessige utfordringer i forhold til Evenes. Ørlandet må gjøre omfattende støytiltak, mens man på Evenes vil omfatte innløsning av ca 60 boliger og støyisolering av ca 90 boliger. Rapporten legger opp til at et slikt

alternativ vil medføre nedlegging av Bodø hovedflystasjon, noe som vil gi konsekvenser for Bodø-regionen.

Kostnadmessig anslås det at vil koste 9,1 mrd å bygge om, noe som er 0,8 mrd billigere enn alternativet Bodø-Ørland, og 3,2 mrd billigere enn alternativet Bodø-Evenes.

Bodø-Evenes som tobaseløsning

Rapporten vurderer dette alternativet som en mulig løsning. Bodø og Evenes har imidlertid i vesentlig grad de samme ulemper i forhold til styrkeproduksjon, noe som gir lav grad av utfylling av svakheter. Denne løsningen vurderes i rapporten som klart dårligst av tobaseløsningene.

Når det gjelder operasjoner, vurderes alternativet som egnet og vil gi gode forhold til operasjoner i nord, men ikke vesentlig mer enn en enebase i nord. En tobaseløsning bør bestå av en base i nord og en i sør for å ivareta oppdragsløsning i det totale ansvarsområdet, hevdes det videre i rapporten.

Løsningen vurderes å være tilfredsstillende mht kompetanse-, personell- og rekrutteringsmessige hensyn. Alternativet innebærer en nedleggelse av Ørland hovedflystasjon og får dermed konsekvenser for Ørlandsregionen.

Kostnadmessig vil dette komme på 12,3 mrd i ombyggingskostnader og er det dyreste alternativet.

Fylkerådets vurdering:

Fylkesrådet støtter Forsvarsdepartementets vurderinger av at det også i fremtiden vil være av stor betydning å ha høy grad av operativ kapasitet i nordområdene. Dermed er det viktig fremover at valg av løsning gjøres ut fra konkrete forsvarsmessige vurderinger og erfaringer.

Av rapporten fremgår det at Evenes har klart best dekningsgrad i nordområdene – både avstandsmessig og i forhold til responstid. Fylkesrådet vil her vise til Fylkestingets uttalelse (02.01.08) om viktigheten av de operative hensyn og militærfaglige argumentene i saken, og henstille til at disse blir tillagt avgjørende vekt ved avgjørelsen om lokasjon for ny hovedflystasjon.

Evenes som alternativ har, gjennom strategisk lokalisering, gode muligheter og nærliggende fasiliteter for samtrening med andre av Forsvarets grener og utenlandske allierte. Dette mener fylkesrådet bør tillegges vekt.

Videre vil fylkesrådet påpeke at Evenes har en fordel når det gjelder både drifts- og øvelsesaktiviteter i forhold til mer befolkningstette alternativer, ikke bare i forhold til støy- og miljøutfordringer, men også i forhold til å kunne ivareta sikkerhetsmessige aspekter når det gjelder sivilbefolkning i nærhet til kampflybasen.

I rapportens vurderinger av kompetanse-, personell- og rekrutteringsmessige forhold trekkes heller ikke nærhet til Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad godt nok frem. Fylkesrådet vil fremheve at dette er institusjoner med høy kompetanse som vil kunne være svært betydningsfulle i å minske eventuelle rekrutteringsutfordringer for alternativet Evenes. Regionen er allerede utfordret med befolkningsnedgang, og en lokalisering av kampflybase på Evenes, vil kunne gi store positive ringvirkninger i regionen.

De distriktsmessige ringvirkninger i en region allerede preget av befolkningsnedgang vil være svært viktige både for næringsliv og for kommunene i regionen. Evenes lufthavn ligger i en region delt av fylkesgrensen mellom Nordland og Troms, med flere nærings- og forvaltningsmessige utfordringer. Troms fylkeskommune har, sammen med Harstadregionens næringsforening tatt initiativ til en mulighetsstudie for å finne gode løsninger på problematikken rundt fylkesgrensen i regionen, samt få frem regionens utviklingsmuligheter. En lokalisering av kampflybase til Evenes vil være en sterk drivkraft for å bidra til vekst og utvikling i denne regionen.

...

Innstilling:

...

1. Fylkesrådet vil understreke betydningen av Forsvarets nærvær i nordområdene, og understreke viktigheten av at operative og militærfaglige hensyn tillegges avgjørende vekt ved vurdering av lokalisering for ny kampflybase.
2. Fylkesrådet ønsker å fremheve de positive ringvirkningene lokalisering av en kampflybase vil ha for regionen. Også hensyn til generell vekst og utvikling i grenseregionen mellom Troms og Nordland tilsier at Evenes bør være et godt valg som lokalisering for kampflybase.
3. Evenes som kampflybase vil ha fordeler med hensyn til:
  - dekningsgrad i nordområdene og responstid
  - muligheter for samøvelsesaktiviteter med andre forsvarsgrener og allierte styrker
  - støy- miljø- og sikkerhetsmessige utfordringer

Fylkesrådet mener disse argumentene bør tillegges vekt og at Evenes hører med i en fremtidig løsning for lokalisering av kampflybase.

...

Tromsø, 12.05.10

Pia Svensgaard
Fylkesrådsleder

Trykte vedlegg:

Brev fra Forsvarsdepartementet "Høring av rapport – Lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly," datert 19.03.10.

Høringsnotat – "Vurdering av lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly. – Utredningsrapport" datert 17.03.10